ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5013 — 1/14 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 9 ՁԷՄԱԶԻ ԻՎ ԷՎՎԷԼ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5013

درعليه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսքայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:
Փանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական դէպքերուն ուշադիր հետեւող ամէն անհատ չի կրնար իր զարմանքը զսպել այն ակներեւ հակասութեան վրայ որ շատ որոշ կերպով կը տեսնուի տէրութեանց կողմէ իրարու նկատմամբ ցոյց տրուած բարեկամական վարմունքներուն եւ միեւնոյն ատեն անընդհատ չարունակուող սպառազինութեանց միջեւ: Զի չկայ մէկ տէրութիւն որ միւսին նկատմամբ համակրական արտայայտութիւններ չշռայլէ, անոր սուղին չմասնակցի, անոր ուրախութեանց չմասնակցի, եւ խիստ յաճախ չյայտարարէ թէ իր յարաբերութիւնները ամէն տէրութեանց հետ բարեկամական են, եւ չկայ նաեւ տէրութիւն մը, որ որքան ալ փոքր ըլլայ, պատերազմական պատրաստութիւններ չտեսնէ, դէնքերը եւ նաւերը չչացնէ, կամ աւելի չկատարելագործէ: Բայց քանի որ ամէնքը իրարու բարեկամ են, այլ եւս թշնամին ո՞վ է, որո՞ւ դէմ կը պատրաստուին ուրեմն: Այս հարցումը բնական չէ՞, եւ մէկը կարո՞ղ է որոշակի պատասխանել: Անշուշտ ոչ: Միայն թէ պէտք չէ մոռնալ տէրութեանց հետեւած սա վարդապետութիւնը որ կ'ըսէ. «Կ'ուզո՞ս խաղաղութիւնը, պատերազմասէր երեւցիր:» Ասկից սա կը հետեւի որ եթէ այսօր բոլոր տէրութիւնները իրարու նկատմամբ բարեկամական արտայայտութիւններ կ'ընեն ու մինչեւ իսկ կը շռայլեն, պատճառը այն է որ ամէնքն ալ հաւասարապէս պատերազմի պատրաստ են եւ օր ըստ օրէ ալ աւելի կը պատրաստուին: Ուրեմն իրարմէ ակնածելէն է որ իրարու հետ աղէկ կ'երեւան, քան անկեղծ բարեկամութենէ:

Իսկ անոնք որ իրարու հետ դաշնակցութիւն կազմած են, անոնք անդամ երբեմն կը գտնուին հանդէպ իրենց դաշնակիցներուն՝ այնպիսի ընթացքներու մէջ որ կարծես թէ դաշնակցութիւնը դէմ կը գործեն: Հետեւաբար առիթ կու տան եզրակացնելու թէ անկեղծ չեն ուրեմն իրենց դաշնակցութիւնը մէջ: Բայց ճիշդ մեկնութիւնն ասա չէ, աւելի հաւանական է թէ անկեղծութիւնը կը պակսի երրորդին հանդէպ ցոյց տրուած բարեկամութեանը մէջ, քան նոյն իսկ դաշնակցին հետ ունեցած կապակցութեանը մէջ: Բայց թէ այդպէս կամ այնպէս, կեղծիքը միշտ կեղծիք է, որո՛ւ նկատմամբ գործադրուած կ'ըլլայ, թող ըլլայ:

Սակայն մինթէ կարելի՞ է որոշակի ըսել թէ այնչափ պետական մարդեր, բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, կառավարական մարմիններ եւ քաղաքագէտներ կամ դիւանագէտներ խօսք մէկ ըրած են աչխարհը խաբելու, օրօրելու դաշնակցութիւններով, կամ բարւոք յարաբերութեանց յայտարարութիւններով, որոնք անկեղծութեան գրոյմ չունէին, բնական է թէ դիւրին չէ հաստատական պատասխան տալ ասոր: Մանաւանդ որ ոչ օք ի վիճակի է ճշդիւ դիտնալու դիւանագիտական ներքին գաղտնիքները: Հետեւաբար դուրսէն դիտողները ուրիշ բան չեն կրնար ընել ի տես այս բոլոր դարձուածներուն, բայց թէ տեսնել հակասութիւնը որ կը տիրէ տէրութեանց խօսքերուն ու գործերուն միջեւ: Այս հակասութիւնը որքան բացայայտ է սակայն, նոյնքան ստոյգ է որ ամէն այդ միջոցները, թէեւ չըլլան այնքան ուղիղ եւ անկեղծ, ամէնուն կողմէ ալ միեւնոյն ոգիէն ու բաղձանքէն կը ներշնչուին, այն է խաղաղութիւնը անվթար պահել Եւրոպայի մէջ մասնաւորապէս, եթէ կարելի չըլլայ պահել նաեւ բոլոր աչխարհի մէջ ընդհանրապէս: Քանի որ տէրութեանց այս բաղձանքը կայ, եւ կատարելապէս ստոյգ է թէ այդ բաղձանքը կայ իրօք, այլ եւս չատ տարօրինակ գտնելու չէ անոնց այդ դովելի նպատակին հասնելու համար ընտրած միջոցներուն որպիսութիւնը եւ եղանակը, օրինակի համար, հակասական կամ կեղծուպատիր հանգամանքը: Թէեւ այդ քաղաքականութիւնը «նպատակը կ'արդարացնէ միջոցները» սկզբունքին կերառուութիւնն է պարզապէս եւ ոչ ուրիշ բան, բայց տիեզերածաւալ աչխարհաւեր պատերազմի մը առաջքն առնելու նպատակին այնքան գերադանցապէս վեհ ու կարեւոր է, որ միայն անոր համար թերեւս ներելի է այդ սկզբունքին կերառուութիւնը:

Տէրութեանց ընթացքին վրայ սոյն խորհրդածութիւնները ընելու կը մղուի մարդ այս միջոցին, անոր համար որ կը տեսնուի թէ քաղաքական աւելի կարեւոր դէպքերու չդոյութենէն օգուտ քաղելով տէրութիւնները՝ զբաղած են գլխաւորապէս տեսակցութիւններով եւ խորհրդակցութիւններով, ոչ միայն դաշնակից դաշնակցի հետ, այլ նոյն իսկ հակընդդէմ դաշնակցութեանց վերաբերողները անդամ, որոնց մէջ ամէնէն զարմանալին մանաւանդ սա է որ կ'ըսուի թէ Իտալիոյ թագաւորը Պերլին այցելած ատեն հաւանական է թէ Զուլցերիոյ մայրաքաղաքը, Պէրն ալ հանդիպի: Եթէ ստուգուի այս իրողութիւնը՝ կը նշանակէ թէ Զուլցերեան փոքրիկ Հանրապետութիւնը ոչ միայն կրցաւ իր խօսքը քաշեցնել, իր հղօր դրացին իրեն հետ հաշտուելու ստիպել, այլ եւ անոր վեհապանն է որ իր մայրաքաղաքը այցելելու նախաքայլը կ'առնէ: Երբեակ Զինակցութիւնը ի՞նչ առաւելութիւններ կ'ապահովէ ուրեմն իր անդամներէն իւրաքանչիւրին, երբ Իտալիա այսքան պզտիկ կ'ինայ Եւրոպայի մէջ՝ այնքան փոքր դրացիի մը առջեւը: Սակայն պէտք է յիշել այս տեղ որ Երբեակ ինչպէս եւ Երեկակ Զինակցութեան պայմանը այնպէս է որ անդամակիցները իրարու օգնելու այն ատեն պարտաւոր են, երբ իրենցմէ մէկը յարձակում կրէ եւ ոչ թէ նախայարձակ ըլլայ: Եւ յայտնի է թէ իտալեւրոփցերեան վէճին մէջ նախայարձակը Իտալիան էր, թէեւ յարձակումը դիւանագիտական ըլլար: Այսպիսի երեւոյթ մը տեսնուեցաւ նաեւ հապէշական արշաւանքին ժամանակ, երբ դարձեալ Իտալիա առանձին լքուեցաւ իր դաշնակիցներէն. զի նախայարձակը նորէն ինքն էր:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Ստոյգ աղբիւրներէ կ'իմանանք, թէ նպատակաւոր սուտերով ու սխալներով համեմուած են բոլոր այն տեղեկութիւնները՝ որոնք երկու տարիէ ի վեր Բիւզանդիոնի կը հաղորդուին Կարսոյ իր թղթակցին կողմէ, մասնաւորաբար Սանասարեան վարժարանի մասին: Երեւակայեցէք պարզ արհեստաւոր մը, որ, օթլագնիութենէն զերծանելու մտօք, թղթակիցի դեր կը կատարէ՝ ձրի թերթ ստանալու համար: Ասիկա ամօթ չէ անշուշտ. բայց զարմանալի չէ՞ք դտներ, երբ այդ թղթակիցը միամտօրէն կը խոստովանի ասոր անոր թէ խմբագրութեան կողմէ իրեն խստիւ պատուիրուած է միշտ եւ հանապազ անվնաս լեզու գործածել, զոր օրինակ, Սանասարեան վարժարանին նկատմամբ, որպէսզի ալ որ նպաստաւոր բաներ հոն տեսնէ—ընութիւնը դժբախտաբար ղլացած է զայն օժտել լսողութիւնով— թէ խմբագրական այս պատուէրին անսասանելու պարագային մէջ, դուցէ ոչ միայն չպիտի հրատարակուին իր գիտակցօրէն դրելիք ճշմարտութիւնները, ինչպէս որ փորձերը ցոյց տուած են, այլ նաեւ պիտի դադրի իր ձրիաբար ստացած թերթերուն ուղարկումը, թէ ինքը, իբր համեստ դերձակ, լոկ քիչ մը հայերէն ու չատ քիչ ալ ֆրանսերէն մը գիտէ, եւ դժբախտաբար իսպառ անհմտաւ է օսմաներէնի, գերմաներէնի, ուսողական եւ այլ գիտութիւններու սկզբնատարրերէն անգամ: Վերջապէս թէ՝ մինչեւ հիմա ո՛ր եւ է լուր խմբագրութեան հաղորդելու գործին մէջ ուղղակի թելադրուած է ու կը թելադրուի եղեր հանրածանօթ անձերէ, եւ այս մասին ունի գրաւոր ապացոյցներ՝ որոնցմով կարող է ինքզինքը արդարացնել դատարանի առջեւ իսկ... որպէս թէ իրեն դէմ դատ բացող ու պատիժ պահանջող կենար, եւն. եւն.:

Կը պատմուի նաեւ թէ մինչեւ ցարդ մատուցած օգտակար ծառայութիւններուն իբր արիւտուր, Պ. Թղթակիցը տրամադրութիւն ցոյց տուած է ուսուցչական պաշտօն մը ստանձնելու ապագային մէջ, երբ այս մասին իրեն առաջարկող գրատուն: Այժմէն իսկ չատեր մեծայոյս են թէ յիշեալին պաշտօնավարութիւնն արդիւնաւոր պիտի ըլլայ, վասն զի թէեւ իր գրած հայերէն նամակները մերթ կարդոյ եւ մերթ Պոլսոյ մէջ սրբագրուելէ յետոյ կը ապուին, բայց այս բանը արգելք մը չէ ընաւ ինքզինքը Եւսեթալոցցիի արժանի աչակերտ մը դանելուն:

Ապագային ուրեմն վերապահելով մեր չնորհաւորութիւնները ու այս առթիւ լիուլի յաջողութիւն մաղթելով, կ'ուզենք առ այժմ անդրադառնալ յիշեալին ա՛յն ստայօդ գրութեան, որ երեւցաւ Բիւզանդիոն լրագրի յուլիս 6/19 թուականի 1757րդ թերթին մէջ: Մեծադաչարժ չէ՞ք գտներ, երբ Պ. Թղթակիցը կը յայտարարէ թէ «աչակերտներն առ հասարակ աղէկ էին ուսողութեան մէջ», որպէս թէ ինքը կլլած ըլլար ուսողական դիտութիւնները: Բայց բոլորովին կատակերգական ընոյթ ունի ըսելը թէ «աչակերտներն այս տարի նախորդ տարիներէն աւելի աղէկ երեւցեր են գերմաներէնի մէջ», մինչդեռ ինքը կէօթէի ու Շիլլերի լեզուին քովէն անդամ անցած չէ: Պահ մը ենթադրենք թէ օսմաներէնի խելք կրնայ հասցնել, որ կը համարձակի կարծիք յայտնել այդ լեզուի մասին, պահ մը ենթադրենք նաեւ թէ հմուտ է ուսողական դիտութիւններու, բայց ո՞վ է դիմարացեր հաւատալու համար թէ գերմաներէնն եկեր այդ պարոնին ուղղին մէջ մուտ դտեր է...:

Ստուգիւ չա՛տ մեծ արժէք կրնան ունենալ անհմտութիւնը կողմէ եղած դնահատումները: Կ'երեւի թէ այդ պարոնը, ուզելով իր ոխպարութեան յաղորդատալ, անցեալ տարի Աբեւելքի 4703, 4707, 4709 եւ 4713 թիւերուն մէջ իրեն դէմ երեւցած ճշմարիտ դիտողութիւններուն առթիւ, յանդգնած է խելքէն դուրս կարծիքներ յայտնել, մինչդեռ նահանգին Քաղաքային վարժարանի Տնօրէն Մուհիէտտին պէյ, ինչպէս նաեւ ուրիշ ձեռնհաս անձեր, արդիւնաւոր դտած են օսմաներէնը, իսկ այդ երանելի Թղթակիցը հլիկը տեսած ատեն կը շուարի կը մնայ: Մենք չատոնց ստուգած ենք թէ օսմաներէնի ուսուցիչը պարտաճանաչ մէկն է, եւ իր ինամեայ պաշտօնավարութեան մէջ ո՛չ միայն երբեք բացակայ դտնուած չէ իր դասերէն, այլ նաեւ իր պաշտօնակիցներուն պատահական բացակայութեան ժամանակ յաւելուածական բաղմաթիւ դասեր ունեցած:

Նոյնպէս սեւ զրպարտութիւն մը կ'ընէ Բիւզանդիոնի Թղթակիցը, երբ ասանց չիմնելու —պարզապէս ուրիշներու թելադրութեամբ— կ'ըսէ թէ «Դասատուն աւելի ինքզինքը մեծախօսութեան տուած է լրագրական հրապարակի վրայ, քան աչխատութեան վարժարանին մէջ:» Աբեւելքի աչխատակցող այդ ուսուցիչը ո՛չ մեծախօս է, ոչ ալ իր պաշտօնին հանդէպ անտարբեր, ու եթէ դերձակ մը կրնայ ներ ժամանակ գտնել թղթակցութիւն ընելու, ուսուցիչ մը ալ մեծախօսութիւն ըրած կամ մեղք գործած չըլլար անշուշտ իր պարապոյ ժամերը, մանաւանդ արձակուրդի երկու ամիսները զոհելով Աբեւելքի աչխատակցութեան: Ընդհակառակը, փափաքելի է որ ամէն ուսուցիչ, եթէ կարող է, մասնակցի հրապարակագրութեան: Բիւզանդիոն երկու տարի առաջ կը գոռար թէ Կարինէն ոչ ոք կ'երեւի լրագրական ասպարէզի վրայ: Հիմա որ իրեն արժանաւոր Թղթակիցը դտած է, պիտի պահանջէինք որ մեր ուչխատակիցներու մասին զրպարտալից գրութիւններ հիւրընկալելով՝ չյաւակնի զանոնք եւս կեցնել խմբագրութեան աչխատակցել:

Աբեւելքի չորրորդ էջին մէջ հաստատեամբ կարդացուեցան «Բարոյական Նամակներն» ու «Նամակներ առ երիտասարդս»ը՝ օգտաւէտ ու խնամոտ թարգմանութիւններ՝ զրոս մեր համակրելի աչխատակիցը ըրած էր, համեստօրէն ստորագրելով Ա. Ն. Թ. եւ այսպէս խորհելով իր անունը ամբողջովին տպուած տեսնելու մտահոգութենէն: Ապացուցանելու համար թէ մեր աչխատակիցը պարտաճանաչ ու խղճամիտ ուսուցիչ մըն է, ի նշան կ'առնենք ո՛չ թէ կարնեցի վասահելի անձերէ մեր ստացած նպաստաւոր տեղեկութիւնները, այլ ա՛յն վկայութիւնները՝ զորս անհամակիր օրագիրներ տուած են անոր մասին: Ատոնցմէ մէկը կը գտնէր իր մարտ 6ի 291րդ թիւին մէջ. «Թուրք լեզուի ուսուցիչը, պէտք է խոստովանիլ թէ խղճամիտ ու խստապահանջ պաշտօնեայ մըն է. արդէն հրապարակի վրայ ծանօթ է իր հմտութեամբ, բայց փափաքելի արդիւնք չի կրնար ձեռք բերել, որքան ալ մասնագէտ ըլլայ եւ աչխատասէր, քանի որ աչակերտաց քով կը պակսի եռանդը՝ մէկ կողմէն, եւ այդ ճիւղին սահմանուած ժամերն ալ մեղի անբաւական կը թուին միւս կողմէն. յայտնի է թէ օսմաներէն լեզուն բաղկացած է երեք իրարմէ տարբեր լեզուներէ, որոնց էապէս եւ պէտք եղածին չափ հմտանալ դիւրին գործ մը չէ, եւն.:»

Մենց որ, կեանք հաւատար թէ այդ ուսուցչին թերթիս աչխատակցութիւնը կրնայ երբեք վնասել իր պաշտօնին պարտականութիւնները լեւուլի կատարելուն: Սակայն քանի որ վարժարանին ուսմանայ տեղեկագիրը դեռ տպուած չէ, որպէս զի ամէն բան իր իսկական վիճակին մէջ երեւի, այժմէն իսկ ամէն թիւրիմացութիւն բառնալու համար, մասնաւորապէս կը խնդրենք Կարսոյ Առաջնորդ եւ միանգամայն Սանասարեան վարժարանի Հոգաբարձութեան նախագահ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետէն որ բարեհաճի, վաւերական արձանագրութիւնները ստուգելէ յետոյ, խմբագրութեանս ծանուցանել:

1. Թէ Սանասարեան վարժարանի օսմաներէնի ուսուցիչը, իր ինամեայ պաշտօնավարութեան մէջ (1893 սեպտ. սկզբէն մինչեւ 1902 յունիս վերջը) իր դասերէն քանի՞ ժամ բացակայ գտնուած է:

2. Թէ իր պարտաւորիչ դասերէն զատ յաւելուածական քանի՞ ժամ դաս տուած է իր այս կամ այն պաշտօնակցին օրինաւոր բացակայութիւններու պարագային մէջ:

Առաջնորդ Հօր կողմէ մեղի հաղորդուելիք վերոյիշեալ տեղեկութիւններէն յետոյ, պիտի յայտնենք ուրիշ ինչ ինչ անկողմնակալ կարծիքներ:

Բայց այժմէն իսկ դիտել կուտանք վերոյիշեալ թղթակցին ու իր համախոհներուն թէ օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած չեն ըլլար իրենց այդ կարգի հրատարակութիւններով, որոնք կը հակասեն իրենց դիտակցութեան:

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ԹՈՐԲԱԳ–ՔԱԼԷ, 17 Յուլիս

Արդէն նախապէս տեղեկացած ըլլալով Տ. Էմմանուէլ Վարդապետ Պալեանի Վիճակիս Առաջնորդ ընտրուելու մասին, անհամբեր կը սպասէինք անոր գալըստեան. Վերջապէս ամսոյս 4ին Հասան–Գալէէն քաչուած հեռագիր մը ծանոյց մեզ թէ Առաջնորդ Հայրը երեք օրէն տեղս պիտի հասնի. սակայն փոխանակ երեք օրայ, երկու օրէն Ս. Հայրը Թորթագ–Գալէ հասաւ, գիշերուան ժամը 3ին, ընկերակցութեամբ տեղւոյս գայմագամ պէյին, որ կարմնէն կու գար եւ տեղւոյս երկու ուսուցիչներու, որոնք մինչ Զէյտան գիւղը՝ ընդ առաջ դացած էին:

Թէեւ Ս. Հայրը հազիւ չորս օր տեղս հանգիստ առաւ, սակայն կարող եմ ըսել որ ժամ մը անդամ իր հանգստութիւնը չմոռցաց, այլ իսկոյն ձեռնարկեց Մօլլա–Սիւլէյման գիւղի եկեղեցին չինութեանը, որուն ծախքը հանգանակութեամբ հոգացած է Կարսոյ Առաջնորդ Տ. Զաւէն Հայրը:

Ամսոյս 8ին, կիրակի օրը, Առաջնորդ Հայրը պատարագեց տեղւոյս եկեղեցիին մէջ եւ խօսեցաւ քարոզ մը, որուն նիւթը տարիներէ ի վեր եկեղեցիս բեմէն լսուած չէր:

Պատարագի աւարտումէն յետոյ, Առաջնորդ Հայրը մուտ աղջկանց դպրոցը, եւ հազիւ մէկ ժամ հանգիստ առաւ, որովհետեւ այդ օրը ժողովուրդը հրաւիրուած էր ի ներկայութեան Ս. Հօր, ընտրելու Թաղ. Խորհրդի եւ Քաղաքական ժողովի անդամներ:

Նախորդ Տեղապահ Տ. Մամբրէ վարդապետի ընտրած Թաղ. Խորհուրդի անդամները հաստատուեցան իրենց պաշտօնին մէջ. յետոյ քարոզչի մը պէտքը զգալի ըլլալուն, Ս. Հայրը առաջարկեց քարոզիչ մը որոշել: Այդ պաշտօնին յարմար ներկայացուեցաւ Նահապետ վարժապետ Շահինեանը, հմուտ աստուածաբանութեան. սակայն կարգ մը անձեր, անձնական վէճերու պատճառաւ, արգելք հանդիսացան այդ անձին քարոզիչ ըլլալուն: Սակայն Ս. Հայրը նկատելով որ ժողովուրդը մինչեւ հիմա այդպիսի պաշտօնեայի մը պէտքը թէեւ զգացած, այնու ամենայնիւ իրեն համար բոլորովին նոր բան մը ըլլալուն, չէր կարող դիւրաւ ըմբռնել անոր օգտակարութիւնը, առկախ թողուց այդ խնդիրը եւ անցաւ ուրիշ խնդիրներու:

Եկեղեցիին մատակարարութեան վերաբերեալ կանոնաւոր տեսակներ գոյութիւն չունին, ուստի Ս. Հայրը ստիպուեցաւ նորեր հաստատել. չկայ նոյն իսկ կատարեալ տուփար մը, որուն մէջ արձանագրուած ըլլայ դոնէ եկեղեցիի նուիրատուներուն անունները:

Լեցուած անդուլ գործերու եռանդով՝ Ս. Հայրը դտնէ առ այժմ այնպիսի հիմնաւոր կերպով իր պաշտօնին կը ձեռնարկէ որ ժողովուրդը կը վարժուի կարդապահութեան եւ ամէն մարդ ճանչնալով իր պարտականութիւնը, հետզ հետէ կ'ըլլայ Առաջնորդին դիւրաւ վարելու վիճակային գործերը:

Պաշտօնական անձերու տուած այցելութիւններով՝ վերին աստիճանի լաւ տպաւորութիւն ազդած է Ս. Հայրը: Պաշտօնական դասէն չատ մը անձեր կը չնորհաւորուին տեղւոյս հայ հասարակը, որ այդպիսի զարգացած եւ արթուն հովիւ մը ունենալու բաղդը ունեցած ենք:

Ժողովրդական հետեւեալ առածը չատ լաւ կը յարմարի մեզ որ կ'ըսէ. «Անեղէի ձմեռուան ապրուստը Աստուած կը հոգայ», ալ երբե՛ք յոյս չունէինք որ զարգացած եւ մեծամեծ քաղաքներու մէջ ապրելու վարժուող կրօնական մը պիտի համակերպի դաւառիս առաջնորդ. պաչտօնը ստանձնելու, քանի որ ինչպէս յայտնի է՝ մեր Վիճակը ո՛չ նիւթականապէս կարող է լիովին բաւարարութիւն տալ Առաջնորդի մը եւ ոչ ալ բարոյապէս:

Վերջերս բաւական տագնապելի օրեր անցուց մեր երկրագործ դաւակարդը. գարնանային ցուրտերուն իսկոյն յաջորդեց ամառուան տաքը եւ բաւական ժամանակ տեւեց անձրեւներու դադարման առթիւ: Կարծիք յայտնողներ եղան որ հունձքերը անանձրեւ մնալով՝ պիտի փճանան եւ ցորենի գինը ա՛լ աւելի պիտի բարձրանայ. սակայն վերջին օրերը տեղացող առատ անձրեւը ոչ միայն բոլորովին ոչնչացուց վաչխառուներու յոյսերը, այլեւ առատութեան հաստատ գրաւական մը դարձաւ: Ժողովուրդը զանազան հմայութեանց դիմեց, անձրեւը երկինքէն բերելու համար. սատկած ձիու մը գլխի ոսկերոտիքը օրերով առուակի մը ջրի մէջ թաղել տուին, ոչնչացնելու համար այն ի չար գլխի ոսկորներու ազդեցութիւնը անձրեւներուն դալուն վրայ, զորս ցորեն ունեցող հարուստները զարթարելով անջրդի ձորերու եւ լերանց կատարներու վրայ իբրեւ թէ թաղեր են: Դիւղաքաղաքիս մանուկները ըստ սովորութեան աւել մը փայտի մէջ անցուցած եւ վրան չոր մը ձգած՝ փողոցէ փողոց եւ տունէ տուն կը պտըտցնէին ու իւրաքանչիւր տան առջեւ կանգնելով «քարանի բուկէն»(անձրեւի՛սարսը)մէկ մէկ ման ջուր գլխին լեցնել կուտային, որպէս զի հմայուած ամպերը անձրեւ տեղան:

Ցանկանալով մեր Առաջնորդ Ս. Հօրը յաջողութիւն, վստահ ենք որ այսուհետեւ գաւառիս վարժարաններն ալ պիտի բազմանան, որովհետեւ ցորենի առատութիւնը կ'օգնէ գիւղացիներուն եւս դիւղական դպրոցներ ունենալուն, քանի որ գաւառիս ժողովուրդը դրամ չունենալուն՝ ամէն ինչ ցորենով ձեռք կը բերէ, ինչպէս նաեւ ուսուցիչ:

Լ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԲԱՄԲԻՌ

Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԵԱՆ ՀԻԼԻԱՆՈՑԸ ԵՒ ԻՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

ՇԲՋԱՆ ԵՐԲՈՐԴ 1879—1901

ԻԴ

Ասպա տեղեկագիրը կ'անցնի Հիւանդանոցի Նիւթական չէնքին եւ կ'ըսէ. «Արդէն ոչ այնչափ հասատուն 35 տարուան միջոցին մէջ քայքայման վիճակի կը հասնի եւ հիմնական նորոգութեան պէտքը ամենուն ուշադրութիւնը կը գրաւէ, եւ թէ միեւնոյն միջոցին Իշմիրի եւ շրջականերու հայ բնակչութիւնը օր օրի կը բազմանայ եւ թէ այն թուականի (1877) նորընտիր Առաջնորդին ուշադրութիւնը վաղուց կը գրաւեն Հիւանդանոցի անկերպարան վիճակը եւ նիւթական չէնքին հինցած, խարխուլ, եւ առողջապահիկ պայմաններէ զուրկ կացութիւնը, ինչպէս նաեւ Սպարթալեան եղբարց եւայլն եւայլն.:» Ասոր ալ սկիզբէն մինչեւ վերջին տողը սիալ է:

Արդէն նախորդ չինութեան առթիւ ցոյց տուինք թէ Ցանձնաժողովը ինչպէս գրեթէ ամէն խնդիրներէ, նոյնպէս եւ չէնքէ եւ չինութեան օրէնքներէ բան մը չի հասկնար:

Ինչո՞ւ արդեն ոչ այնչափ հասատուն ըլլար Հիւանդանոցի չէնքը. ընդհակառակը, ժամանակակից չէնքերէն աւելի հասատուն էր, քանի որ անոնք տակաւին մինչեւ այսօր, այսինք քառորդ դար կանգուն են, հարկաւ նոյնը եւս կրնար կանգուն մնալ: Եթէ իրօք ըսուածին չափ անհասատ ու խարխուլ ըլլար, 1864ին անոր նորոգութեան համար 582 ոսկի չէր ծախսուեր (տես հաշուեցուցակ 1864). այնքան կարեւոր գումար մըն է ա՛ռ հաստատելու, հարկաւոր է նաեւ ասոնց հետ ունենալ նոր հաշիւ մը, որ

մեմոտաբար նորոգեալ առարկայն, որ կրնանք ըսել թէ կիսով եւ աւելի իսկ վերանորոգուած է. այսպէս վերանորոգուած չէնք մը 10—12 տարիէ չատ աւելի կրնայ դիմանալ. ուստի անոր խայթեալ ըլլալը պէտք չէր սուտ է:

Սակայն նորընտիր Առաջնորդին ուշադրութիւնը գրաւեր է ոչ միայն չէնքին քայքայուն վիճակը այլ եւ անոր անկերպարան կացութիւնը: Ինչ ըսել է անկերպարան, մինչ այդ բառով կը հասկնանք վիճակ մը որ որ եւ իցէ բանի մը չի նմանիր: Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցը թէ՛ եւ ո՞ր օրը պահ մը հիւանդանոց ըլլալէ դադրած է. ընդհակառակը ցոյց տուինք որ՝ ամէն տեսն ժամանակին պահանջումներուն համեմատ մտտակարարուած եւ երբեք չէ լքուած:

Իսկ ներքին գաւառներէ եկող պանդուխտներու թիւը օրէ օր կ'աճի ըսել նոյն թուականին՝ բոլորովին սխալ է. ընդհակառակը անկէ առաջ պանդուխտներ աւելի տուրաթիւ էին եւ հետզհետէ ցայսօր վայր սկսան նուազիլ: Բացատրենք պատճառը, ոչ թէ Ցանձնաժողովին պէս տրնտեսական եւ այլ պատճառներ առաջ բերելով, այլ իրողութիւններով: Այս պանդուխտները դլխաւորաբար Մշեցի եւ Վանեցի բանուորներ էին, որոնք խումբ խումբ սկսան դիմել Իզմիր, երբ 1860ին՝ Այտընի եւ 1865ին Քասապայի երկաթուղիի շինութիւնները կը կատարուէին. միեւնոյն միջոցին Սուէզի պարանոցի շինութիւնն ալ կրկին առիթ մըն էր, Իզմիրը ընելու իրենց համար անցուդարձի կէտ մը: 1877էն չատ առաջ, այս շինութիւնները վերջացած էին եւ բանուոր դրեթէ չէր մնացած, այլ բազմաթիւ եկող դացողներէն ամենայն մաս մը միայն, որ բեռնակրութեամբ եւ ուրիշ աչխատութիւններու կը պարապէր: Անկէ ետքը տուարաթիւ պանդուխտներ չեկան քաղաք, մինչեւ իսկ ի վերջոյ կատարուած շինութիւններու ատեն, ինչպէս 1881ին Մարմնիսա, Սոմա, 1884ին Այտընը-Նազլլի, յետոյ Տիներ եւ 1895ին Ալաչեհիրի Աֆիոն-Գարահիսար գիծերու շինութեան միջոցին: Եւ երբ պանդուխտներու ամէնէն խնդրելի ատեն Հիւանդանոցի շէնքը բաւական եղած է, ինչո՞ւ յետոյ անձուկ եղած ըլլայ:

Նաեւ ինչ են առողջապահիկ բուսած պայմանները. ամոց առաջինն ու գլխաւորը կը հասկնանք օդաւէտ եւ բարձրադիր ըլլալը: Հիւանդանոցը ընդարձակ պարտէզի մը մէջ տեղը շինուած ըլլալով եւ պարտէզին անդին իսկ բարձր շէնքեր չգտնուելով՝ միշտ օդաւէտ եւ հովասուն եղած է: Դալով դիրքին, եթէ ցած էր 1877ին, պէտք չէ կարծել թէ առաջին օրէն իսկ այնպէս շինուած է. ընդհանուր օրէնքի մը կը հպատակի քաղաքներու դիրքը, այն է ամէն օր բարձրանալ. տա տասը տարի համար այսօր կը տեսնենք 50—100 տարուան շէնքեր, որոնց յատակը փողոցին հաւասար կամ կէս եւ աւելի կանգուն իսկ խորունկ են: Հիւանդանոցը 1877ին այս դիրքին մէջ էր, բայց դաւիթին յատակը փողոցէն քիչ բարձր էր եւ շէնքին յատակն ալ անկէ կէս կանգուն աւելի բարձր: Ասիկա եթէ ոչ չատ գոհացուցիչ, չատ ալ քննադատելի պայման մը չէ:

Ասոնցմէ դատ՝ շէնքին ուրիշ առողջապահիկ պայմանները չէ՞ն կրնար միթէ աւելցուցիչ հինին վրայ: Բայց փոխանակ այս կնճռոտ պարագաներու մէջ մոլորելու, Ցանձնաժողովը կրնար եւ աւելի ուղիղ էր, եթէ՝ ամենայն պարզութեամբ ըսէր թէ Սպարթալեան եղբարք՝ բարեսիրութեամբ եւ գթասիրութեամբ վառուած՝ փափաք կը յայտնեն Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցը հինգնց նորոգել եւ հինին տեղ արդի աւելի հոյակապ, աւելի ընդարձակ, աւելի շքեղ եւ ժամանակի պահանջումներուն համապատասխանող շէնքը կը կառուցանեն եւ այն, որ թէ՝ ուզիլ է եւ թէ ստոյգ: Ասոր մէջ ոչ բարերարին, ոչ ալ ժամանակին Առաջնորդին համար ո եւ է նուաստացուցիչ կէտ մը կար: ԱՏՈՄ

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Լիսսի ընտրութիւնը.— Ազատականներու յաջողութիւնը.— Լորտ Ռոզպէրիի ճառը. —Կուսակցութեանց վիճակը.— «Տեսպա»ի կարծիքը:

Հիւսիսային Լիսսի նորոդ ընտրութիւնը յուզեց Անգլիոյ հանրային կարծիքը: Հակառակ ամէն ակնկալութեան, ազատական կամ աւելի ճիշդը արմատական ընտրելին իր յաղթանակը տարաւ միւսներնական ընտրելիին վրայ: Այս ընտրութիւնը թէեւ էապէս չի փոփոխեր Խորհրդարանին մէջ կառավարական մեծամասնութեան, սակայն ազատականներու այս յաղթանակը օրուան խնդիր դարձած է. մամուլը կը ջանայ երեւան հանել Լիսսի ընտրողներուն այս յանկարծական փոփոխականութեան պատճառները: Հիմա երբ հաչտութիւնը ապահոված է տէրութեան չաներէ՝ Թրանսվալի մէջ, կ'ըսեն ազատական թերթերը, հիմա երբ ընդարական մարմնին տենդոտ պայքարը չիջած է, հիմա երբ ա՛լ հաւատացող չկայ թէ ընդդիմադիր կուսակցութեան համար տրուած քուէները Պոէրներու դատին կը նպաստեն, Լիսսի ընտրողները կ'ուզեն իրենց կարծիքը յայտնել պատերազմին եւ ամէն անոնց նկատմամբ, զորս պատասխանատու կը նկատեն հանրային կարծիքին առջեւ: Ահա ինչո՛ւ համար, ազատական մամուլի խօսքին նայելով, 1900ին 2517 ձայնի մեծամասնութիւնը 758 ձայնի փոքրամասնութեան իջած է 1902ին: Կարծիքի փոփոխութիւն մը չէ եղածը, այլ ձեռնպահ ազատականներու մասնակցութիւնը ընտրական գործին: Արդարեւ 1900ին, միւսներնական ընտրելին 7512 քուէ չատհած էր, մինչ իր ազատական մրցակիցը 4995 քուէ միայն վաստակած էր: 1902ին, ազատական ընտրելին 7539 քուէ չատհեցաւ, այսինքն 27 հատ աւելի 1900ին միւսներնականներու չատհած քուէներէն. իսկ միւսներնական ընտրելին՝ 6781 քուէ: Հետեւաբար, 758 ձայնի մեծամասնութիւն կայ, ինչ որ ենթադրել կուտայ թէ ազատական կուսակցութիւնը իր ուժերը վերստացած, վերահասու է իր զօրութեան: Իրաւ է որ լրագիրները մանաւանդ նախարարական թերթերը մեծ կարեւորութիւն կու տան Լիսսի մասնակի յաղթութեան եւ ենթադրութիւններ ընելու կ'ելլեն: Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ միւսներնական ընտրելիին պարտութիւնը խոր տպաւորութիւն մը ձգած է նախարարութեան վրայ, այն ատենն որ, դաշինքին կազմութեան մասին կատարուած քանակցութեանց վրայ ալ ազդեցութիւն գործած է: Նոյն թերթը կ'աւելցնէ թէ կառավարութիւնը չուզեր նոր փոփոխութիւն մը կատարել, վախնալով որ մասնակի ընտրութիւն մը պատճառ ըլլայ նոր պարտութեան մը: Լիսսի ընտրութեան հետեւանքով՝ Լորտ Ռոզպէրի բանախօսութիւնն մը արտասանելով ազատականներու մէկ գումարման մէջ, յայտարարեց թէ կեդրոնի կուսակցութիւնն մը գոյութիւն ունի, որ հաւասարապէս հեռու կը դտնուի ծայրայեղ արմատականներէն եւ ծայրայեղ պահպանողականներէն: Լորտ Ռոզպէրիի խօսքին նայելով, Անգլիոյ մէջ կայ ձախակողմեան կեդրոնի կուսակցութիւն մը, որ ո՛չ յարձակողական երկրակալութիւնը կ'ընդունի եւ ո՛չ ալ Իրլանդայի ինքնօրէնութեան ծրագիրը: Այդ կուսակցութիւնը կը ներկայացնէ ազատական դաշնակցութիւնը, որուն ամէնէն նշանաւոր անդամն է նոյն ինքն Լորտ Ռոզպէրի: Եթէ երբեք գոյութիւն ունի այդպիսի կուսակցութիւն մը, տակաւին ցոյց չէ տուած մեծ կենսականութեան մը ապացոյցները: Թէեւ պատճառը սա է որ պարագաները նպաստաւոր չեն եղած: Գ. Պարքան, հիւսիսային Լիսսի ընտրեալը, երկրակալական ազատական կը հռչակէ ինքզինքը, եւ ասոր կը պարտի իր յաջողութիւնը, ինչ որ կը թուի հաստատել Լորտ Ռոզպէրիի կարծիքը: Մենց որ անգլիացի ընտրողին համար՝ մեծ տարբերութիւն չկայ երկրակալական ազատականի մը եւ միւսներնական ազատականի մը միջեւ, մանաւանդ որ Լորտ Ռոզպէրի դէմ խօսեցաւ Տըպլինի մէջ անկախ Խորհրդարանի մը հաստատման նկատմամբ: Այդ, ազատականները, նոյն իսկ անոնք որ արմատական չեն, Իրլանդայի ինքնօրէնութեան ծրագիրը անհրաժեշտ յօդուած մը կը նկատեն ազատական ծրագրին համար, որովհետեւ այնպէս կը հաւատան թէ առանց ազդայնականներու աջակցութեան, անկարելի է որ ազատականները իշխանութեան գլուխ անցնին եւ մնան: Հաւանական է որ բարեշրջում մը առաջ գայ անգլիական քաղաքականութեան մէջ, հետեւեալ բաժանումներուն ծնունդ տալով. 1. Պահպանողական կուսակցութիւն մը, երկրասէր ու երկրակալական: 2. Ազատական կուսակցութիւն, չափաւոր, թռչատու, այլ ոչ յարձակողական: 3. Արմատական կուսակցութիւն, հակաերկրակալական եւ Իրլանդայի ինքնօրէնութեան ծրագրին կուսակից: Առ այժմ անհնարանման կը թուի ասիկա: Այս առթիւ Տէյլի լրտեսեան թղթակիցը կ'ըսէ թէ պէտք չէ մոռնալ որ 1897էն ի վեր, փոփոխութիւն մը առաջ եկած է Անգլիացւոց գաղափարներուն մէջ. անգլիական ժողովուրդը վերահասու եղած է իր անուն տէրութեան զօրութիւնը եւ անկէ քաղելիք օգուտին: Սկզբան, երկրակալական շարժումը ղդացման պարզ դրդռ մը եղաւ. պատերազմ՝ որ երեւան հանեց գաղթավայրերու ունեցած ուժը մայր-երկրին նկատմամբ, օգնական զօրքերու առաքումով, արդարացուց այդ ղդացումը, որ այնուհետեւ առաւ գործնական եւ օգտաւէտ նկարագիր մը: Ներկայիս դիմնալ թէ, կ'աւելցնէ Տէյլի, 1897ին առաջ եկած փոփոխութիւնը բաւական խոր կերպով ազդած է Անգլիացիներու մտքին վրայ, որպէս զի հրորդ կուսակցութեան մըն ալ ծնունդ տայ: Լորտ Ռոզպէրի կը հաւատայ այդ բանին: Բայց ատոյգ իրողութիւն մըն է թէ քաղաքական այժմու կացութիւնը, ուր կարծիքները բաժնուած են, չի կրնար շարունակել, առանց խանգարելու կուսակցութեան հաշիւները, անկարելի դարձնելով խորհրդարանական դրութեան կանոնաւոր շարունակումը:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ.— Պ. Կիպսըն Պոուլիսի ճնճղատուքիւնները.— Եւրոպայի կացութիւնը.— Առտաքին զորձոց խորհրդականին պատասխանը:

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, վերջերս, երկար վիճաբանութիւններ կատարուեցան: Երեսփոխան Պ. Կիպսըն Պոուլիսը քննադատեց նախարարութեան կացութիւնը, եւ ըսաւ.—«Զօրաւոր նախարարութիւն մը անհրաժեշտ է այն պարագային համար, երբ Եւրոպայի մէջ շարժումներ պատահին խանգարելու իրաց կացութիւնը զոր Անգլիա կ'ուզէ պաշտպանել: Ցամաքային Եւրոպայի լրագիրները կը խօսին լայնական դաշնակցութեան մը վրայ զոր կը կազմեն Իտալիա, Ֆրանսա ու Սպանիա, եւ որուն այժ կուտայ Ռուսիա: Անգլիա դաշնակցութիւն եւ դրեթէ բարեկամ չունի Եւրոպայի մէջ: Լորտ Սողզպէրի կուսիներ ունեցաւ Ֆրանսայի ու Սպանիոյ հետ. չգիտցաւ ո՛չ Ռուսիոյ դիմադրել եւ Դանանով կարաւեր է վէրքին չորս կողմի միաբերը: Բարեկամը տեսնելով որ տը. Պրածա բաճկոնակ չի հագնիր, զարմացեր է: Երիտասարդը ըսեր է թէ լեարդի հիւանդութիւն ունի եւ ցոյց տուեր է իր աջ կողը՝ ուր խոշոր ուռեցք մը կար: Պարոն Սավորնեան տը Պրածա ժպտելով ըսեր է թէ ատանը արհեստին փոքր տարաուսկերն են:

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

46ԴՊ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՌԱՆՑ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աչակերտաց տալ կրօնական, բարոյական եւ գիտական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ, եւ իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, օգտակար անդամներ ըլլալ: Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է: Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբանիներ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ, պիտի կազմին այս տարի 21 հոգի: Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադրիր, որ կը համապատասխանէ գերմանական բեալական դպրոցին (Realschule) յառաջադրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը մեր ազգայնոյ պիտոյից: Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն ուարտող աչակերտները կրնան չատ դիւրութեամբ եւ առանց ճնճղութեան Եւրոպայի ո եւ է բարձրագոյն վարժարանն յանձնելէ՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աչակերտներ ի Վիեննա, Զուիցերիա եւ Գերմանիոյ քանի մը քաղաքներ) եւ կամ կրնան վճառանագրեալներ ձեռնամուխ ըլլալ: Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ. Տճկ. Գաղղ. Գերմ. եւ Անգլ. (վերջին տարին): Գաղղերէն լեզուն գործածական դարձնելու համար՝ աչակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի հսկեն երեք գաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յանպատրաստ բերել տուաւ վարչութիւնս Բարիզեն: Այս տարի, 4 պիտի ըլլայ ատոնց թիւը: Նոյնպէս գերմաներէնի համար՝ հին ուսուցիչներէն զատ, նոր մը ալ բերել կու տայ այս տարի վարչութիւնս՝ Պէրլինէն: Ամէն ամիս ծնողաց կը ղրկուի հաշուեմատեան ամսացուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աչակերտին բարոյական եւ ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը եւն.: Վարժարանս կը դտնուի ընդարձակ ծառալից պարտէզի մը մէջ. ունի իր յատուկ բժիշկն ու իր դեղարանը: 1902—1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 2/15 Բ. օրը: Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոս. ամսոյն 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս Երեքշ. օրը՝ Սեպտ. 3ին: Հրատարակուած է վարժարանիս Հրդ տեղեկագիրը, եւ աչակերաք կրնան առնուլ դայն ամէն օր մինչեւ կէս օր: Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ, ԲԱՆԿԱԼԹԻ

P. GABRIEL Dr. MÉNÈVICHIAN
Constantinople, Pancaldi

845 2—14

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սահիլի տատիճան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին պարտեալ պաշտօնեայ Սուրէնեան Լեւոն պէյի:

—Մէրսինի դատարան առեւտրական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ Եանեայի ու Շքեղարայի նահանգներուն դատական նախարդ քնիկ Ալէքս Ալէքսանտրիսի էֆ.:

ԹՈՒՐԲԻՍ ԵՒ ՀԱՅԵՑԻՍՏԱՆ.—Վեհ. Սուլթանը, հեռագիր մը ուղղելով Հաթէշխանի կայսեր, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ արտասովոր դեսպան Ապուհան Մաթեոսի միջոցաւ ղրկուած ինքնագիր նամակին համար:

ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ.— Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ հրամայել որ դահակալութեան տարեդարձին օրը հիմնարկէքները ու բացումները կատարուելիք կառավարական ու զինուորական բոլոր հաստատութեանց մէջ ցուցակը պատրաստուելով, կայս. պալատ մատուցուի:

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ երկուշաբթի, Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին: Նոյն օրը դոնաբանական աղօթք մըն ալ պիտի կարդացուի:

ՍԵՐԲԻՈՅ Ալէքսանտր թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, վաղը, Սերբիոյ դեսպանատան Թարպիոյ ամրանոցին մէջ դոնաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին: Ցեսոյ դեսպան Սավա Կրուիչ զօրավարը շնորհաւորական ընդունելութիւն մը պիտի կատարէ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Երեքշաբթի օրը Գոմիրէի մէջ քաղէրայէ 18 դէպք եւ առաջուան բռնուածներով 18 մահեր պատահեր են. իսկ Եգիպտոսի միւս մասերուն մէջ ալ 45 դէպք ու 26 մահ:

—Նոյն օրը Եգիպտոսի մէջ ժամանակէ դէպք ու մահ չէ պատահած:

—Առողջապահական Խորհուրդը տեղեկանալով որ Եամպուլ մէջ (Կարմիր ծով) նորէն քոլէրա երեւան եղած է, որոշեց դանակով կարաւեր է վէրքին չորս կողմի միաբերը: Բարեկամը տեսնելով որ տը. Պրածա բաճկոնակ չի հագնիր, զարմացեր է: Երիտասարդը ըսեր է թէ լեարդի հիւանդութիւն ունի եւ ցոյց տուեր է իր աջ կողը՝ ուր խոշոր ուռեցք մը կար: Պարոն Սավորնեան տը Պրածա ժպտելով ըսեր է թէ ատանը արհեստին փոքր տարաուսկերն են:

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

46ԴՊ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՌԱՆՑ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աչակերտաց տալ կրօնական, բարոյական եւ գիտական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ, եւ իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, օգտակար անդամներ ըլլալ: Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է: Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբանիներ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ, պիտի կազմին այս տարի 21 հոգի: Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադրիր, որ կը համապատասխանէ գերմանական բեալական դպրոցին (Realschule) յառաջադրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը մեր ազգայնոյ պիտոյից: Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն ուարտող աչակերտները կրնան չատ դիւրութեամբ եւ առանց ճնճղութեան Եւրոպայի ո եւ է բարձրագոյն վարժարանն յանձնելէ՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աչակերտներ ի Վիեննա, Զուիցերիա եւ Գաղղիոյ քանի մը քաղաքներ) եւ կամ կրնան վճառանագրեալներ ձեռնամուխ ըլլալ: Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ. Տճկ. Գաղղ. Գերմ. եւ Անգլ. (վերջին տարին): Գաղղերէն լեզուն գործածական դարձնելու համար՝ աչակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի հսկեն երեք գաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յանպատրաստ բերել տուաւ վարչութիւնս Բարիզեն: Այս տարի, 4 պիտի ըլլայ ատոնց թիւը: Նոյնպէս գերմաներէնի համար՝ հին ուսուցիչներէն զատ, նոր մը ալ բերել կու տայ այս տարի վարչութիւնս՝ Պէրլինէն: Ամէն ամիս ծնողաց կը ղրկուի հաշուեմատեան ամսացուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աչակերտին բարոյական եւ ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը եւն.: Վարժարանս կը դտնուի ընդարձակ ծառալից պարտէզի մը մէջ. ունի իր յատուկ բժիշկն ու իր դեղարանը: 1902—1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 2/15 Բ. օրը: Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոս. ամսոյն 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս Երեքշ. օրը՝ Սեպտ. 3ին: Հրատարակուած է վարժարանիս Հրդ տեղեկագիրը, եւ աչակերաք կրնան առնուլ դայն ամէն օր մինչեւ կէս օր: Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ, ԲԱՆԿԱԼԹԻ

P. GABRIEL Dr. MÉNÈVICHIAN
Constantinople, Pancaldi

845 2—14

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սահիլի տատիճան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին պարտեալ պաշտօնեայ Սուրէնեան Լեւոն պէյի:

—Մէրսինի դատարան առեւտրական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ Եանեայի ու Շքեղարայի նահանգներուն դատական նախարդ քնիկ Ալէքս Ալէքսանտրիսի էֆ.:

ԹՈՒՐԲԻՍ ԵՒ ՀԱՅԵՑԻՍՏԱՆ.—Վեհ. Սուլթանը, հեռագիր մը ուղղելով Հաթէշխանի կայսեր, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ արտասովոր դեսպան Ապուհան Մաթեոսի միջոցաւ ղրկուած ինքնագիր նամակին համար:

ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ.— Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ հրամայել որ դահակալութեան տարեդարձին օրը հիմնարկէքները ու բացումները կատարուելիք կառավարական ու զինուորական բոլոր հաստատութեանց մէկ ցուցակը պատրաստուելով, կայս. պալատ մատուցուի:

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ երկուշաբթի, Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին: Նոյն օրը դոնաբանական աղօթք մըն ալ պիտի կարդացուի:

ՍԵՐԲԻՈՅ Ալէքսանտր թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, վաղը, Սերբիոյ դեսպանատան Թարպիոյ ամրանոցին մէջ դոնաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին: Ցեսոյ դեսպան Սավա Կրուիչ զօրավարը շնորհաւորական ընդունելութիւն մը պիտի կատարէ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Երեքշաբթի օրը Գոմիրէի մէջ քաղէրայէ 18 դէպք եւ առաջուան բռնուածներով 18 մահեր պատահեր են. իսկ Եգիպտոսի միւս մասերուն մէջ ալ 45 դէպք ու 26 մահ:

—Նոյն օրը Եգիպտոսի մէջ ժամանակէ դէպք ու մահ չէ պատահած:

—Առողջապահական Խորհուրդը տեղեկանալով որ Եամպուլ մէջ (Կարմիր ծով) նորէն քոլէրա երեւան եղած է, որոշեց

նոյն տեղէն մեկնող բոլոր նաւերը տասը օրուան քարանթինայի ենթարկել եւ ուղեւորներուն ու նաւաստիներուն դրած-ուած զոյգերը ու հագուստները ապանեխել:

—Թեմական կառավարութիւնը որոշեց քառասնորեայ ժամուան բանտարկութեան եւ հինգ հարիւր ղրուշի տուգանքի դատապարտել անոնք որ քոլէրայէ վարակեալներու հետ յարաբերութիւն կ'ունենան եւ իմաց չեն տար ձեռնհաս պաշտօնեաներուն:

—Եգիպտոսի մէջ քոլէրային վրայ սոնալ աւելցած է, վասն զի քարանթինայի շրջանները հաստատուելէն ի վեր առեւտրական գործառնութիւնները եւ ներածումները ու արտածումները դադրած ըլլալով, արմատներու եւ մանաւանդ միսի գիները տարապայման կերպով բարձրացած են: Քէյրէան եգիպտական արժէթուղթերուն վրայ ալ աննպատակ տպաւորութիւն մը գործած է:

ՍԿԻԻՏԱՐԻ Թունուս Պաղը անուն տեղը մաս առ մաս ծախուելով թաղի վերածելու համար արտօնութիւն ընդունեցաւ:

ՍԿԻԻՊԻՆ կը հեռագրեն թէ Աբվէլի չուկային մէջ, երեքշաբթի գիշեր ժամ 5ին, հրդեհ ծագելով հինգ խանութներ եւ արձարաններ այրեր են: Կրակին սկզբնապատճառին համար քննութիւն կը կատարուի:

ՄԱԼԻԻԻ մէջ կազմուած հասոյթներու յանձնաժողովին անդամ կարգուեցաւ Երմոական Խորհուրդին անդամ Սէրվէթ պէյ:

ԱՆՈՅՇ ՁՈՒՐ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Բհաղրախանէի հովիտին բերուելիք անոյշ ջուրերուն համար կ. Պոլսոյ կարեւոր տեղերը աղբիւրներու շինութիւնը աւարտած ըլլալով, ատոնց բացման հանդէսները պիտի կատարուին Վեհ. Սուլթանին դահակալութեան տարեդարձին օրը: Նախաբարայ Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, ծանուցուեցաւ ամէն կողմ որ, ջուրի այդ բաշխումին ուրիշ տեղեր ալ օգտուելու նպատակով, հարկ եղածը գործադրուի, որպէս զի այդ ջուրերուն՝ մինչեւ նշան թիւրի մեծ ջրամբարը հոսին ալ փութացուցուի:

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՐԱՆ մէջ տեղեկագրին վրայ, կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Գ. զօրաբանակին պահեստի Ժ. զօրաբաժնը Սկիպէն Բէօրբիի փոխադրուի, վասն զի Սկիպէ արդէն ուրիշ զօրաբաժին մը կեդրոնն է, եւ թէ միեւնոյն տեղին երկու զօրաբաժիններու կեդրոն ըլլալը գործառնութեանց համար դժուարութիւններու պատճառ կու տայ:

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ հրամանագիր մը ծանոյց որ տասանորդի յեռանեալ տուրքերու գանձման համար դաւառակներու մէջ ալ յանձնաժողովներ կազմուին, ինչպէս կան նահանգներու եւ գաւառներու կեդրոններուն մէջ:

ՕԳԵՐԸ.—Երեկ աւելի սաստիկ տաք ըրաւ կ. Պոլսոյ մէջ: Ջերմաչափը չոքի մէջ 36 եւ արեւի մէջ ալ 46 էր: Պահ մը հարաւային բուռն հով մը փչեց. իսկ գիշերը ժամ 1½ին փոթորիկ մը ծագեցաւ: Այս առտու բաւական զով էր:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան Վարար պահակատուով, երեկ իրիկուն, դեսպան Պ. Բոնոթան եւ Սոսիէ զօրավարը Մուտանիայէն կ. Պոլիս դարձան եւ ուղղակի Թարապիա գացին:

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանը ու Մավրոկորդաթօ իշխանուհին, երեկ իրիկուն, կ. Պոլիս ժամանեցին Մէսաժերիի չոգենաւով:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ.—Օսմ. Պանքային տրնօրէնը եւ Լէպի Լանկ, առջի գիշերը, շքեղ պարահանդէս մը տուին Եէնիգիւղի իրենց ամարանոցին մէջ, որ շքեղապէս լուսաւորուած էր. նաեւ պարտէզը, ուր հազարաւոր լապտերներ կային՝ Լուսաբար թաղամասին եւ Այնքսանտրա թաղամասին կենդանագիրները կրող: Բոլոր սրահները պարսկական կարպետներով ու ծաղիկներով զարդարուած էին: Սբը Հաղիքեն Լանկ, կինը ու աղջիկները պարտէզին մեծ դուռնէն կ'ընդունէին հրաւիրեալները: Պարերը տեղի ունեցան մեծ սրահին մէջ: Նուագարանները էին ջութակ մը, սբինդ մը եւ դանգակ մը: Պարերը տեւեցին մինչեւ դիշերուան ժամ 7: Ներկայ էին Աւստրիոյ, Ամերիկայի ու Պելճիքայի դեսպանները, Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը, Պարսից դեսպանատան առաջին թարգման Յովհաննէս խան եւ բազմաթիւ անգլիացի ընտանիքներ, որոնք Գրանտիլլիէն եկած էին մասնաւոր չոգենաւերով: Ներկաներուն թիւը երկու հարիւր աւելի էր:

ԴԱԳԱՐԻՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ.—Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ հայերէն Սուրհանդակ լրագիրը պաւուէրի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած է, անպայման կերպով դադարման դատապարտեց դայն:

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ դեր-անօրէն Պ. Ուոլթէր Մաթեա, երկկ, ռուսական չոգենաւով կ. Պոլսէն մեկնեցաւ՝ երկուամսուան արձակուրդով: Պ. Ուոլթէր Մաթեա քանի մը օր Իզմիր մնալէ ետքը, Եւրոպա պիտի ուղեւորի:

—Օսմ. Պանքային ընդհանուր անօրէնի օգնական Ա. Բանտիրի պէյ արտօնուեցաւ Եւրոպա երթալ, անձը դարմանելու:

ԻՒՆԱՅԻ (Գերմանիա) համալսարանին ուսուցիչներէն բրոֆէսէօր Կէյցէր, որ անցեալ տարի կարեւոր երկասիրութիւն մը ըրած էր Արեւելքի Եկեղեցիներուն վրայ, եւ որ կ. Պոլիս կը դտնուի, առջի օրը այցելութիւն տուաւ Ցուսնց Ս.

Պատրիարքին։ Բրոֆէսէօրը մօտերս Այնորոյ պիտի երթայ։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանատունը, առջի օրը, պաշտօնապէս ծանոյց Բ. Դրան թէ Միջերկրականի իտալական նաւաբեկին հրամանատար Բալումպօ ծովակալը, մօտերս, Կ. Պոլիս պիտի գայ՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու Իտալիոյ թագաւորին նուէրները։ Ծովակալը օգոստոս 12/25էն ետքը մայրաքաղաքս պիտի գայ։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ տեղւոյն իտալական գաղթականութիւնը պատրաստութիւնները կը տեսնէ Բալումպօ ծովակալին եւ անոր սպաներուն ըլլալիք ընդունելութեանց համար։ Քորսէլիոյի մէջ Պ. Աւոլֆ Արմանոյի ամարանոցին՝ «Բուլիվէնա»ի մէջ դաշտային հանդէս մը պիտի տրուի։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպանատունը, անցեալ օր, ստացաւ այն պատուանշանները զորս Ռումանիոյ կառավարութիւնը նուիրած է օսմ. պաշտօնատարներու՝ Թուրքիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ առեւտրական դաշնադրութիւն մը կնքուելուն առթիւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ.— Երէկ Անատոլուէն Կ. Պոլիս բերուեցան 6,500 քիլէ ցորեն, 500 քիլէ դարի եւ մէկ վագոն էսպրիսէի եղիպտացորէն։ Արմտիքի հրապարակին վրայ ցորենի գիներուն անկումը պատճառ եղաւ որ ցորենի յամախորդները զգուշութեամբ վարուին, որով գործառնութիւնները դժուարացան։ Ապրանքի տէրերն ալ այնքան ժան ծախելու կողմը չեն։ Հրապարակի գիներն են՝ կակուղ ցորեն, տեսակին համաձայն, 9³/₈–13 ղրուշ լիպրայէն վար եւ կարծր ցորեն՝ Անատոլուի տեսակ՝ 29¹/₂–32 եւ Բումէլիի տեսակն ալ 29–30 փարա։ Ներքին սպառման յատուկ ցորենի գիներուն անկմանը հակառակ, օտար պլիներու գիները անփոփոխ կը մնան։

—Խոռուէի գինը կէս ֆր. իջաւ։ Ռիոյի եւ Սանթոյի մէջ ամերիկացի շահագիտներու կողմէ կատարուած գնումներուն պատճառին համար սա տեղեկութիւնները կը հաղորդուին.— Այդ շահագիտութիւնը կը կատարեն ժառանգորդները ու յաջորդները հարուստ Ամերիկացիի մը, որ կ'ուզէր իր ձեռքին մէջ կեդրոնացնել խոռուէի առեւտուրը։ Անոր յաջորդները հինգ միլիոն անգլիական ոսկիի հարստութիւն մը ժառանգած ըլլալով, իրենց հօրը ծրագիրը կը շարունակեն. սակայն չի կարծուիր որ մինչեւ վերջը կարենան յաջողցնել այդ շահագիտութիւնը։ Լոնտոնի մէջ մանաւանդ մեծ կարեւորութիւն մը չեն տար այդ գործին։

—Շաբաթի երկրորդական ժամանումները, առջի օրը, ծախսուեցան 62ի։ Բիւրեղացիներուն համար խնդրանք կայ։

—Զէթի գինն է՝ Գորֆուի տեսակը՝ քիլոն 4²⁸/₄₀–³⁰/₄₀ ղրուշ (մէճիտիէն 21էն), Միտիլլի, լաւ տեսակ, 4²⁰/₄₀, միջին տեսակ 4¹⁰/₄₀–4¹⁵/₄₀ եւ սորին 3³⁰/₄₀–3³³/₄₀։ Այվալըքի ու Այտընի տեսակ չկայ։ Ընդհանուր կերպով ընտիր տեսակ ձէթ չկայ, վասն զի Գորֆուի առաջին տեսակները քիչ մը աւրուած են։

—Սուսամի իւղ՝ ժամանում 120 տոկաս, կ'արժէ 4 ²⁸/₄₀–4 ³⁰/₄₀ ղրուշ, օսմ. ոսկին հարիւր ղրուշի հաշուով։

—Աճառ՝ Միտիլլի քիլոն 92–96 փարա (մէճիտիէն 21էն) Այվալըք 103–104 փարա եւ Գանտիա 3¹/₂–4⁵/₈ ղրուշ։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ թաղապետութեան առողջապահական քննիչը նկատելով որ Գուլգունճուքի մէջ Իլիա Լէվի, Ավրամ Ֆարի ու Մորիս, Տաղ Համամի մէջ Սրոն եւ Իճատիէի մէջ դեղագործ Սթասաքի առանց վկայականի բժշկութիւն կ'ընեն, եւ նկատելով որ ատոնց դեղագիրները Գուլգունճուքի Իսրայէլ Լէվիի դեղարանին մէջ կը պատրաստուին, դրեց քաղաքապետութեան որ ատոնց նկատմամբ օրինական գործողութիւնները կատարուին։

ՄՐԳԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց որ մրգեղէններու մաքսատունը բերուած պտուղներու իւրաքանչիւր կողովէն, իբրեւ գին, ուրոյական սպառազինութեան ծախք առնուած երեսուն փարան գեղջուելով, 25 օխանոց կողովներէն 15 փարա առնուի եւ միւսներն ալ 20 փարա։

ԱՃԱՌՆԵՐԸ.—Իգտամ, ըսելէ յետոյ թէ Պոլսոյ Դանիթարբերի կողմը աճառի գործարաններ կան, որոնց շաները ոդի, սոսայի, հնդիկ ընկոյզի իւղի եւ տեսակ մը հողի բարեզարդութեան աճառ կը պատրաստեն, որոնց գործածութիւնէն մորթի եւ ուրիշ տեսակ հինանդութիւններ կրնան առաջ գալ, ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐՋԱՆԱԿՆԵՐու հրահանգ տրուեցաւ որ իմամներու եւ մուխթարներու կինքներուն մէկ օրինակը արձանագրուի մասնաւոր տուփերի մը մէջ։

ԿՏԱԿ ՄԸ.—Ցուեաց Պատրիարքարանին Սինոդը, երէկ, նկատողութեան առաւ Բէյլթայի մէջ մեռած բնիկ Բողանէցի (Սէրթիէ) Խարիսի անուն. վանականին կտակը, որով, իր կնոջ մեռնելէն ետքը տրուելու պայմանով, բաւական խոշոր իր հարստութեան մեծ մասը կը կտակէ՝ ծննդավայրին մէջ վարժարաններ հիմնելու, աղքատ աղջիկներ ամուսնացնելու եւ նոյն տեղացի ուսանողներու. նաեւ զանազան գումարներ՝ աղգականներուն ոլորոնցմէ ոմանք բողոքած են կտակին դէմ։

—Ֆէնէրի մայր վարժարանին հոգաբարձութեան նախագահը առաջարկած էր որ վարժապետանոց մը եւ լեղուաբանական վարժարան մը հաստատուի։ Ֆէնէրի մայր-վարժարանին ուսուցիչները, որոնց յանձնուած էր այդ առաջարկութիւնը, կարծիք յայտնեցին թէ վարժապետանոց հաստատելու հարկ չկայ եւ թէ մայր-վարժարանին ծրագրին վրայ կարելի է ուսուցչի պատրաստութեան յատուկ դասեր աւելցնել։ Լեզուաբանական վարժարանին հաստատման համար ալ նպատաւոր կարծիք յայտնեցին։ Խնդիրը ներկայացուեցաւ Տ. Եռապիտ Ս. Պատրիարքին։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԸ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ.—Իզմիրի լրագիրները կը պատմեն թէ ինչպէս կարելի է հրապարակի մը վրայ շրջան մը կատարելով չորս հազար ոսկի շահիլ։ Քիչ մը դժուար կը հաւատցուի, բայց իրողութիւն է։ Աւասիկ թէ ինչպէս։—Ամերիկացի մը, որ նոր Իզմիր ժամանած էր, թեթեւ ու նուրբ «սթէրէոսքոբ» (գործիք մը որ նկարներուն մէջ ներկայացուած առարկաները բնական վիճակով ցոյց կու տայ) մը բռնած բոլոր վաճառատուները ու խանութները կը պտտի, գործիքը ցոյց կու տայ, կը համոզէ եւ հատ մը կը վաճառէ, փոխարէն ընկալագիր մը ստանալով գնողէն։ Քանի մը շաբաթ ետքը գնողները մէյմէկ «սթէրէոսքոբ» կը ստանան՝ նկարներով։ Ամերիկացին այդ կերպով նոյն գործիքներէն 4000 հատ ծախած է Իզմիրի մէջ. եթէ իւրաքանչիւրը, նկարներն ալ միասին, 20 ֆր. ենթադրուի, Իզմիրէն 80,000 ֆր. դուրս եկած կ'ըլլայ։

ՆԱԻԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Մախսուսէի 15 թիւ շոգենաւը, երէկ ժամ 7¹/₂ին, Դարաքէօյի կամուրջին առջեւ ընկզմեց Սկիւտարի նաւակ մը, ուր երկու յամախորդներ կային։ Ատանցմէ մէկը, 18 տարեկան, խեղդուեցաւ. իսկ միւսը եւ նաւավարը ազատուեցան։ Երիտասարդին ո՛վ ըլլալը յայտնի չէ։ Նաւակին մէջ գրտնուող նպարավաճառի մը ապրանքներն ալ ազատուեցան։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՐԲԵՐԸ, մտքի եւ մարմնի չափազանց յոգնութիւնները, դեղծումներն ու քնատութիւնները այժէ կը ձգեն մարդը, մարմինը կը տկարացնեն, Ջիվերը կը թուլցնեն եւ անժամանակ ծերութեան կը մատնեն նոյն իսկ երիտասարդներն ու չափահասները։ Արիւնը ջիղերը, ուսկորներն ու կազմուածքը զօրացնելու եւ վառուժութեան ու տկարութեան առաջքը առնելու համար անհրաժեշտ է գործածել Օվօ-Լէսեթին Պելլօն նորագիւտ դեղը, որ ամէն մեծ դեղարաններու կը գտնուի։

ՇՐՋԱՐԵՐԱԿԱՆ

ԻՒՆԵԸՆ ՄԱՐԻՆ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.

(Լիվերբոլ) Լիվերբոլ, 25 յուլիս 1902

Տ.

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու թէ Պոլսոյ մեր գործակալութիւնը յանձնած ենք

ԷՖՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԹԷՆԻ

կը սիրենք յուսալ թէ ինչպէս անցեալին մէջ, այսուհետեւ ալ ձեր ապահովագրական գործերու մասին մեզի պիտի վստահիք։ Հաճեցէք ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստին։

Յանուն Ընկերութեան

Քարտուղար

Ստոր. Ս. Ֆ. ՍԱՆՏԷՐՍՆ ԱԼԼՆ

* * *

Կ. ՊՈԼԻՍ, 25 Յուլիս

Տ.

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ ընդհանուր գործակալ անուանուած եմ

ԻՒՆԵԸՆ ՄԱՐԻՆ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.

(Լիվերբոլ) ԼԻՎԵՐԲՈՒԼ

Այն յոյսով թէ պիտի ուզէք ձեր վըստահութեամբ պատուել մեզ, կը խնդրեմ ընդունիլ, պարոն, յարգանաց հաւաստին։

ԷՖՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Կալաթա, Մէհմէտ-Ալի-փաշա խան, 20 6—8

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ կաթողիկոսական պատուիրակ Տ. Մովսէս Կէօմրիւքճեան Սրբազան այսօր կը մեկնի Ատանա։ Սրբազանը այս առթիւ արդէն բարձրաստիճան եկեղեցականներու եւ ուրիշ ծանօթ անձերու այցելութիւն տուած է։

—Պայազիտի Առաջն. փոխանորդը եւ Առաջնորդարանի դիւանը յուլիս 11 թուական նամակով մը յատուկ չնորհակալութիւն կը յայտնեն Ս. Պատրիարքին եւ Խառն Ժողովին, իրենց նորընտիր Առաջն. Տեղապահ Տ. Լիմմանուէլ վարդապետ Պալեանի ընտրութեան եւ հաստատութեան մասին։

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս եպիսկոպոս Յովակիմեան, այսօրերս հովուական այցելութեան ելած է Կէյվէ, Գուրսակլէն եւ շրջականները։ Այդ կողմերուն մէջ՝ Սրբազանը ձեռնարկած է հանդանակութեան, հաստատեր կալուածները աւելցնելու համար։

—Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան, երէկ, Վիէննայի Մխիթարեանց Բանկալթիի վանքը երթալով՝ այցելութիւն տուաւ եւ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտաւ միանութեան կողմէ։

—Ցառաջիկայ կիրակի օր Բերայի աւագերէց Տ. Մկրտիչ Հայր պիտի պատարագէ Դանտիլլիի եկեղեցիին մէջ։

—Դոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Սանիէի աստիճան շնորհել Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին պարոնթայի պաշտօնեայ եւ հայ թերթերուն դրաքննիչ Լեւոն պէյ Սուրէնեանի։ Վճռարկեալ աւեսանի անդամ հանդուցեալ Յովհաննէս էֆ. Սուրէնեանի որդին է Լեւոն պէյ, որ իր պաշտօնին մէջ ցոյց տուած խղճմտութեամբ ու ձեռնհասութեամբ ընդհանուր համարում կը վայելէ։ Մեր շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք Լեւոն պէյի, կայս. այս դնահատման արժանացած ըլլալուն համար։

—Պրուսայի Հայոց վարժարանին ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցեր է յուլիս 1ի կիրակի օրը, խուռն բազմութեան մը ներկայութեանը, ուր կը նշմարուէին պաշտօնական անձեր։ Բանախօսութիւններ ու տրամախօսութիւններ արտասանուեր են դաշնակի ու երգի ընդմիջումներով։ Վարժարանը այս տարի կ'ընծայէ 15 շրջանաւարտ։

ՄԱՆԶԼԻՍԹԸՐԻ ՔԱՀԱՆԱՆ

ՄԱՆԶԼԻՍԹԸՐ, 7 Օգոստոս

Լաւ է անագան քան երբեք, լսուած է։ Հիմա որ այնչափ չատ կը խօսուի Մանչէսթրի տխրահռչակ Տ. Թորոս քահանային նկատմամբ, Արեւելքի ընթերցողներուն յիշողութիւնը մէջ դեռ թարմ մնացած ըլլալու է իր պաշտօնական հանդամանքովն իսկ ծիծաղելի հերքումը, որով Մանչէսթրի Հայոց եկեղեցիին Հոգաբարձութիւնը Պոլսահայ թերթերուն միջոցով սուտ հանել կը ջանար Տ. Թորոսի նկատմամբ անցեալ տարի Մանչէսթրէն Արեւելքին գրած ծանօթ նամակներս։ Այդ պաշտօնական հերքումը, ինչպէս յայտնի է, ի լուր աշխարհի կը ծանուցանէր ի մէջ այլոց թէ՝ յիշեալ usաjoդ լուրերու աղբիւրը եղող Մելքոն Փափազեան անձը հինգ տարի թշուառ կեանք վարած է, թէեւ — խօսքը մէջերնիս — բաւական պինդ երես ունենալու էր մարդ, թշուառի մը երեսն ի վեր պոռալու թէ՝ «դուն թշուառ ես», երբ այդ ըսողը ինք հարուստ եւ երջանիկ մէկն էր։ Մեղքը ի՞մս էր երբ այդ Հոգաբարձու աղաները, իրենք եկեղեցասէր անձնաւորութիւններ ըլլալով հանդերձ՝ դժբաղդութիւնն ունէին վարակուած մնալու դեռ անհասկացողութիւն կոչուող անբուժելիախտով։ Նոյն այդ հերքումը տրուելէն հազիւ երկու ամիս անցած էր, երբ ես արդէն չաբաթներ առաջ Մանչէսթրէն հեռացած էի, իրենք՝ հոգաբարձու աղաները ժողով գումարելով հրաժարեցուցին Տ. Թորոսը։ Նոյն այդ պաշտպանեալ Տ. Թորոսը չէ՞ հիմա որ աւելի քան 7 ամիսէ ի վեր իր պաշտպան հոգաբարձուներու հոգին բերնէն կը հանէ։ Տեղը չէ՞ հիմա ըսելու իրենց, օ՛խ ըլլայ։ Արդ՝ հիմա որ քարերն իսկ կ'աղաղակեն եւ կը վըկայեն յայտնած իրողութիւններս, հարկադրուեցայ այս տողերով դեռ նոր պատասխանել Հոգաբարձութեան յիշեալ հերքումին, որպէս զի Արեւելքի խմբագրութիւնը եւ իր բոլոր ընթերցողները գիտնան եւ յիշեն թէ պարապ տեղը չէր որ երբեմն կը գրաւէի Արեւելքի սուղ էջերը եւ միանգամ ընդ միշտ համոզուին թէ անցեալ տարի Մանչէսթրէն Արեւելքին գրած նամակներս յայտնի ու բացարձակ ճշմարտութիւններ էին եւ թէ յիշեալ նամակներուս դէմ ծանօթ հերքումը բացարձակ եւ պոչաւոր սուտ մըն էր։

ՄԵԼՔՈՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԱՆԴԱՆՈՅ

Հանգուցեալ Տիգրան էֆ. Ցակոբեանի յուզարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Համբարձում էֆ. Ցակոբեան։ (Հոգաբարձութիւն)

ԴԱԼՖՅԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՅ

Խորին շնորհակալութեամբ կը փութամ հրատարակել Պատ. լրագրոյդ միջոցաւ թէ բարեսէր անձ մը բարեհաճած է 15 օսմ. ոսկի կարեկցաբար նուիրել յանուն Որբանոցիս պատսպարելոց, Տիկին Աննա Դ. Լսանեանի միջոցաւ։

Մայր Գալֆ. Աղտկ. Որբանոցին

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Խասգիւղ

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՄ

ՀԱՐԳԱՒՈՐ ՄԸ

Ձեր 4995 թիւ թերթին մէջ ուղղակի իմ անուանս դէմ գրուածքը իրաւունք տուաւ ինձ խնդրելու որ անկողմնակալութեամբ հաճիք ներկայս պաշտօնապէս հրատարակել, ոչ թէ իբր անձնական գոհացում, հապա յօգուտ հանրութեան, որ ուրիշ անգամ կարդ մը գրողներ չհամարձակին թերթի մը ողջամիտ ընթերցողները նպատակաւոր գրուածներով դայթակղեցնել։

Գրիչ, կիրսոնէն տուած լուրերուն մէջ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին հրաժարեցուցման պատճառները յայտնայս կ'անդիմանար, անտեսելով առաջնորդական պաշտօնին իրաւասութիւնը, մինչ մենք յօգուտ եկեղեցական ու կրթական գործին՝ լռելեայն վարչական որոշում մը կը դործադրէինք։ Սակայն ցաւալին այն է որ մասնաւորներու դիմակաւոր չարամտութիւնները կը սոսկին զմեզ չափաւորել հայրական ներողամտութիւններս եւ ի լուր հասարակութեան հրապարակել, թէ ո՛չ եղնիկ վարդապետը եւ ո՛չ ալ վարչութիւնն էր զանոնք պաշտօնակ ընողը, այլ իրենց անուղղայ ընթացքը, որուն սասը ամիսէ ի վեր փափկանկատութեամբ համբերել հարկ եղաւ։ բայց 400 աշակերտներու վնասը նախատեսելով, եւ վերջապէս ժամանակը հասնելով հարկ եղաւ անկանոնութեանց վերջ մը տալ՝ որոնք են.

Ա.—Ըստ կամս 150–200 ոսկիի անհաստատ մատակարարութեամբ ժողովուրդին վրայ պարտք մը բեռցնելին։

Բ.—Ըստ օրինի քահանայ Առաջնորդական Փոխանորդի մը իրաւասութիւնը չճանչնալով՝ իրենց պաշտօնական գործերը Առաջնորդարանէս դադրիի պահել ուզելնին, որով վանդած էին Վարչութեանս պատասխանատուութիւնը յաչս Պատրիարքարանի։

Գ.—Առանց կղերականի մը նախաքննութեան՝ սոսկ առ ի չահասիրութիւն, առանց եկեղեցիի կրօնական ծէսերուն կամ ընկալեալ սովորութեանց կարեւորութիւն տալու ամուսնական տնօրինութիւն ընելնին։

Դ.—Ժողովրդեան կամքին հակառակ 400 ոսկիի պիտանէ մը պատրաստելով կոսկեալ կալուածները հակառակ օրէնքին ծախելնին։

Բնահանութեան հովեր մը կ'առնէին ամէն վարչական որոշմանց «մենք սովորութիւն չունինք» պատասխանելով, եւ վերջ ի վերջոյ Սրբազան Պատրիարքի հրամաններուն ընդվզում մը ցոյց տալով, պաշտօնանկութիւնին փութացուցին։ Եւ հիմա կարդ մը անձեր դործի տեր մարդոց հանրագրութիւն մը ստորագրել տիպելով՝ յայտնապէս ապացուցին թէ հրամարեալ չորս անդամներէն մնացած երկու հոգին անձնական չահադիտութիւններով եկեղեցիի բանկալէն բաժնուիլ չեն ուզեր։ Բայց գոնէ սակաւը կրնային զիտալ թէ իրենց կազմալուծեալ վիճակը այդ օրինակ ոգեղ ցոյցերով, յաչս օրինաց զիրենք Թաղական Խորհուրդ չէր կարող ներկայացնել, եթէ երբեք Տրապիզոնի Առաջնորդը կիրասոնի 400 ոսկիի կուրծք տուող իմաստուն Թաղ. Խորհուրդին 300 անուր առեւտրական մարդոցմէ ամբողջ տարին իբր պարզ տուած 400 ղրուշն ալ նուիրելու վեհանձնութիւնը ունենար։

Արդ՝ մենք՝ բոլոր խելամիտ ազգուածներու հակառակ՝ քաջութիւն կ'ունենանք հրապարակաւ ազդարարել բոլոր սիրելի թեմականներուն թէ միշտ պատրաստ ենք պարտականաչ Թաղ. Խորհուրդներու եւ հաւատացեալ ժողովրդին Աստուածային օժանդակութեամբ բարոյապէս եւ նիւթապէս աջակցիլ, եթէ երբեք զանց չառնուին նուիրական պարտաւորութիւնները յօգուտ Ս. եկեղեցիի եւ կրթական գործին։

Առաջ. Տրապիզոնի եւ Վիճակացն

ԵՂՇԵԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՊԱՊԱՅԱՆ

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼԻ)

ԼԻՈՆ, 13 օգոստոս.— Վերաքննիչ ատեանը վճիռ մը արձակեց, որով ապօրինաւոր կը հռչակէ Սէն-Շարլի մայրապետներու վարժարանին կնքուիլը. նաեւ կը հրամայէ վերցնել կնիքները։

ԲԱՐԻԶ.—Ծովային նախարար Պ. Բէլլէֆան պարսաւանք մը սահմանեց Սէրվան դեր-ծովակալին՝ լրագիրներուն ըրած զեկոյցներուն համար։

—Ազգայնական կուսակցութեան լրագիրները կ'ըսեն թէ հեծելազօրքերու հաւիրապետ Մանժէն, Սէն-Ռիմի դեր-գընդապետին բոլոր գործերուն ճանչակցած ըլլալով, Պէլ-Իլի բերդը փոխադրուեր է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ թագաւորը ու թագուհին, իրիկուան, աչքէ անցուցին հնդիկ զինուորները որոնք Պըքինկէմի պալատին դարասանին մէջ չարուած էին։

—Ընդհարում մը պատահեցաւ վաճառարձ շոգենաւի մը եւ երկու թորփիլանաւերու միջեւ որոնք չաբաթ օրուան նուազանդէսին պիտի մասնակցին։ Թորփիլանաւերուն յատաջակողմերը վնասուեցան։

—Եռանդնէսպուրկէն կը հեռագրեն Մորգինկ Բոսքի թէ Պոթա ու Տըլարի զօրավարները անդամ պիտի անուանուին օրէնսդրական նոր Խորհուրդին։

ԲԻԼԹԻՐՄԱՐԻՑՊՈՒՐԻ.—Նաթալի կառավարիչը ներում չնորհեց մասնութեան համար երկու տարուան եւ կամ աւելի պակաս բանտարկութեան դատապարտուած անձերուն։

ՄԻՒՆԻԽ.—Վիհելմ կայսրը, հեռագիր մը ուղղելով Լուիթբոլտ խնամակալ-իշխանին, յայտարարեց թէ մեծապէս զայրացած է Պավիէրայի ժողովին կողմէ գեղարուեստից վարկերը մերժուելուն համար։ Կայսրը նուիրեց այդ առթիւ հարկ եղած գումարը։ Խնամակալ-իշխանը պատասխանեց, ջերմ չնորհակալութիւն յայտնելով կայս. նուէրին համար, նաեւ ծանուցանելով որ տերութեան խորհրդականներէն մէկը արդէն իր արամադրութեան տակ դրած է այդ առթիւ հարկ եղած գումարը։

ԼՈՆՏՈՆ, 10 օգոստոս.—Թագադրութեան արարողութիւնը աւարտելէն ետքը, արքայական թափօրը կազմուելով, ուղղուեցաւ դէպի Պըքինկէմի պալատը։ Անձրեւ կու գար, բայց քիչ ետքը դադրեցաւ։ Ճամբուն վրայ ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց թագաւորը ու թագուհին։ Ժողովուրդը պալատան առջեւ կրկնեց իր համակրական արտայայտութիւնները։ Իտալիայի Է. պատուիրակը եւաւ արարողութեան հաղորդութիւնով ու թագով։ Թագուհին անկէ ետքը երեւցաւ։ Իրիկուան ժողովուրդը նորէն համակրական եռանդագին արտայայտութիւններ ըրաւ Պըքինկէմի պալատան առջեւ։ Իտալիայի թագաւորը, այս անդամ քաղաքային հագուստով ու սպիտակ բաճկոնակով, նորէն պատուգամը եկաւ. քիչ ետքն ալ թագուհին՝ իր շքեղ հագուստով ու թագով. նաեւ Կալլէսի իշխանուհին եւ Վիքթորիա իշխանուհին։ Կալլէսի իշխանուհին գրկած էր իր կրտսեր զաւակը Հէնրի իշխանը։ Ժողովուրդը խանդավառ «Կեցցէ՛»ներով օդը թնդացուց եւ «Աստուած պահէ թագաւորը» երգը երգեց։ Իրիկուան օրը գեղեցիկ ըլլալով, լուսաւորութիւնները շատ շքեղ եղան։ Անգլիոյ պանքան, Սակարանը, Քաղաքապետութեան պաշտօնարանը եւ բոլոր շէնքերը լոյսերու մէջ ողողուած էին։ Կէս գիշերին տակաւին մեծ թիւով ժողովուրդ կար փողոցներուն մէջ։

—Այս առաւոտ բժշկական սա տեղեկագիրը հրատարակուեցաւ.— «Թագաւորը կատարելապէս լաւ տակաց թագադրութեան արարողութիւններուն։ Քիչ յոգնութիւն զգաց սա գիշերը աղէկ անցուց։ Ընդհանուր վիճակը ամէն կերպով գոհացուցիչ է։ Սկ եւս բժշկական տեղեկագիր պիտի չհրատարակուի։»

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Ամերիկեան իրիկուան թերթերը համակրական յօդուածներ կը հրատարակեն Է.ի թագադրութեան մասին։ Իլճինկ Բոսք կ'ըսէ թէ Անգլիոյ թագաւորին ուղղուած շնորհաւորութիւնները չատ սիրալիր պիտի ըլլան, մանաւանդ հիւանդութենէն ապաքինած ըլլալուն համար։ Մէյլ ենս էխբրէս կ'ըսէ թէ թագաւորին բարձր յատկութիւնները հիշատ անոնք են որոնց վրայ կը սքանչանայ անգլիական ցեղը։

ՊՐԻՍԷԼ.—Աւասիկ քանի մը մանրամասնութիւններ Լուքաս Մէյէրի մահուան պարագաներուն վրայ.—Մարմինը մասնաւոր տան մը սենեակին մէջ անկողնի մը վրայ դրուած է։ Սենեակին մէջ կերոններ կը վառին։ Լուքաս Մէյէրի դէմքէն կ'երեւայ թէ չատ տառապած չէ. ձեռքերը խաչաձեւ կուրծքին վրայ են. մարմինը ծածկուած ծաղիկներով. անկողնին քով ոչ ոք կայ։ Բժշկական տեղեկագրին նայելով, պէրը զօրավարը մեռած է արեան ուղղակի համախնտումէ։ Երեկ առաւոտ Պրիւսէլի մէջ առանձին պատած էր, բայց յանկարծական տկարութիւն մը զգալով տուն դարձած եւ մէկ վայրկեան վերջը մեռած է։ Տիկին Լուքաս Մէյէր ու տիկին Պոթա, անմիջապէս լուր առնելով, Պրիւսէլ փութացին։ Յուղարկաւորութիւնը չարաթ օրը պիտի կատարուի հոս։ Նոյն օրը պիտի ժամանեն Պոթա, Տըլարի ու Տէվէթ զօրավարները։ Մարմինը Թրանսվալ պիտի փոխադրուի։ Հանգուցեալ զօրավարին կինը մեծ տրտմութեան մէջ է։

—Պ. Քրիւկէր չատ ցաւեցաւ Լուքաս Մէյէրի յանկարծական մահը լսելով։ Իր քարտուղարը ղրկեց ցաւակցութիւն յայտնելու զօրավարին այրիին։

ՀՈՆԿ-ԲՈՆԿ.—Ճապոնիան կը հեռագրեն թէ Ֆրանսայի հիւպատոսը փոխարքային պահանջեր է ձերբակալել Բորթուկալի աղգութիւնը ընդունած քանի մը Զինուորներ, որոնք ոսոնգութիւններ ըրած են Մաքաոյի մօտ՝ չինական հիւանդանոցին սեպհական դեղերներու վրայ, որոնց համար սեպհականութեան իրաւունք կը պահանջեն Ֆրանսական միսիոնարները։ Պաշտօնատարները Բորթուկալի ստացուածքը բռնարարեր են, այդ Զինուորները ձերբակալել ուզելով։

ԼՈՆՏՈՆ, 11 օգոստոս.— Լուսաբար թագաւորը սա նամակը ուղղեց նախապարապետ Պ. Պալֆուրի.

«Պ. Պալֆուր գիտէ թէ թագաւորին սիրեցեալ մօրը Վիքթորիա թագուհիին կամկին տրամադրութեանց համաձայն Օղպրին կալուածը Վեհապետին կը մնայ իբրեւ անհատական սեպհականութիւն։ Նկատելով որ Ն. Վեհափառութիւնը տարւոյն մեծմասը իր մայրաքաղաքին ու շրջականները՝ Ուինտսորի մէջ պիտի անցընէ, նկատելով որ քառասուն տարիէ ի վեր սրտով կապուած է Նորֆոլքի դուքսին, ուստի թագաւորը կը տեսնէ թէ Օղպրինի դղեակէն պիտի չկրնայ պէտք եղածին չափ օգտուիլ իբրեւ արքայական բնակավայր։ Հետեւաբար, այդ պատճառով, թագաւորը որոշած է ազդին նուիրել նոյն կալուածը որ Հուայթ կղզին կը գտնուի։ Օղպրին, հանգուցեալ թագուհիին յիշատակին նուիրուած ըլլալով, թագաւորը կը փափաքի որ բացի այն յարկերէն որոնք թագուհիին տրամադրութեանը տակ կը գտնուէին, ժողովուրդը կարենայ ազատ մուտք ունենալ այդ տան մէջ, որ միշտ իր մօրը սիրեցեալ անունին կցուած պիտի մնայ։ Դալով չէնքին միւս մասերուն, թագաւորը կը յուսայ թէ աղգային հաստատութեան մը պիտի յատկացուին եւ թէ պիտի կրնան ապաքինարանի ծառայել ցամաքային ու նաւային այն սպաներու, որոնց առողջութիւնը կը խանգարուի երկրին ծառայելու առթիւ։ Այդ պարագային, երբ թագաւորին բաղձանքները օրինական կերպով կատարելու համար հարկ ըլլայ Խորհրդարանին դիմել, թագաւորը կը յուսայ թէ Պ. Պալֆուր պիտի հակէ, որպէս զի հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուին պատեհ ժամանակին։»

ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը ուրբաթ Լանտնացւոց Ս. Աստուածածնայ տօնին առթիւ, սակարանը դոց պիտի մնայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 31 Յուլիս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	31	10
Ամէնէն բարձր գին	»	31	16 ¹/₂
Ամէնէն վար գին	»	31	10
Բուէնոս Երկաթուղի զոց.	ֆր.	116	50
Ամէնէն բարձր գին	»	116	87
Ամէնէն վար գին	»	116	50
ԲԱՑՈՒՄ 1 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ռ. Կ.	31	11
Բուէնոս Երկաթուղի	ֆր.	116	50
Շիրքէթի Թայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէմի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քուէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանմ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	77
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	42
» ժուիսանս		1	40
» պաշտանթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		496	—
Թրանսվալ		136	—
Քէշէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		263	—
Լավրիոմ		73	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	37
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » » »	ֆր.	22	71 ¹/₂
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	70
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ էմբէրիտլ	»	20	—
Քրիվից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճիտիէ	»	102	—
Բուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Օգոստոս		
Անգլիական Քոնսոլիտէ	95	37
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.

ՕՐՎԱԿԱՆ ԴԵՊՔԵՐ ՎԱՅԳԼԵՅԱԿԱՆ ԵՎ ՅԱՅԳԱՊԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒՄ

3. Ինչպես ասում է Ալեքսանդր Նարեկացին՝ «Դիպեալ ի դիպեալս ոչ դադարեալ ի դադարեալս»։ Հետևապես ամենայն ինչ՝ ինչ որ ասվեցավ ի սկզբանե՝ ոչ դադարեալ ի դադարեալս։ Ոչ դադարեալ ի դադարեալս՝ ասելով